

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA AGROSANOAT TARMOGINING O'RNI

Bozorov Raxmon Qahramonovich

Osiyo xalqaro universiteti magistranti.

Annotatsiya: *Maqolada Qishloq xo'jaligini zamonaviy ishlab chiqarish qurollari, kimyoviy o'g'itlar bilan yetarli darajada ta'minlash va uning mahsulotlarini qayta ishlaydigan qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash uchun yangi indikatorlarning mavjudligi yoritib berildi.*

Kalit so'zi: *Oziq-ovqat, sanoatni xom ashyo zamonaviy ishlab chiqarish qurollari, kimyoviy o'g'itlar bilan yetarli darajada ta'minlash auksion va raqobat asosida taqsimlash jamoa va shirkat xo'jaliklari.*

Agrosanoat majmui (ASM) mamlakat xalq xo'jaligining muhim tarkibiy qismi bo'lib, qishloq xo'jalik mahsulotlarini yetishtirish va iste'molchilarga yetkazishda qatnashadigan tarmoqlarni o'z ichiga oladi. ASM ning birinchi tarkibiy qismi qishloq xo'jaligini ishlab chiqarish qurollari bilan ta'minlaydigan sanoat tarmoqlari, ikkinchi, ya'ni asosiy tarkibiy qismi qishloq xo'jaligining o'zi va uchinchi tarkibiy qismi qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlaydigan sanoat tarmoqlaridir. O'zbekiston agrosanoat majmui oldida respublika aholisini oziq-ovqat, sanoatni xom ashyo bilan ta'minlash vazifalari turadi. Agrosanoat majmuini yanada taraqqiy ettirish uchun respublikamiz ASM da jiddiy tarkibiy o'zgarishlarini amalga oshirish zarur. Dehqonchilik, chorvachilik, umuman qishloq xo'jalik mahsulotlarining asosiy qismini mamlakat hududida qayta ishlash kerak.

Qishloq xo'jaligini zamonaviy ishlab chiqarish qurollari, kimyoviy o'g'itlar bilan yetarli darajada ta'minlash va uning mahsulotlarini qayta ishlaydigan korxonalarni jumladan, xorijiy mamlakatlar bilan hamkorlikda qo'shma korxonalar qurish davr talabidir. Ayni paytda qishloq joylarida iqtisodiy va ijtimoiy munosabatlar jiddiy ravishda o'zgarmoqda, jamoa va shirkat xo'jaliklari tugatilib fermer xo'jaliklar tashkil qilinmoqda. Qishloq xo'jaligida nodavlat sektorning ulishi oshib bormoqda. Shuningdek qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash uchun yangi omborxonalar, sovuqxonalar qurish jiddiy vazifa bo'lib turibdi. Shu bilan birga respublika qishloq xo'jaligida ayrim muammolar ham mavjud. Eng avvalo dehqonchilikda ilmiy asoslangan almashib ekish tizimini to'liq amalga oshirishi va chorvachilik uchun yem-xashak bazasini kengaytirish talab etiladi. Agrosanoat majmuining asosiy qismini qishloq xo'jaligi tashkil etadi. Qishloq xo'jaligining tarmoqlar tarkibi sanoatga o'xshab uncha boy emas. U ikkita yirik tarmoqqa bo'linadi.

Dehqonchilik (Ziroatchilik)

Chorvachilik.

O'zbekiston agrosanoat majmuasi (ASM) 2025 yil islohotlari asosan quyidagi yo'nalishlarda davom etmoqda va jadallashtirilmoqda. 2025-yil mamlakatda "Atrof-muhitni asrash va yashil iqtisodiyot yili" deb e'lon qilingani bois, islohotlarning asosiy urg'usi ekologik barqarorlik, suv tejash, raqamlashtirish va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar yetishtirishga qaratilgan. Asosiy islohot yo'nalishlari va yangiliklar 2025-yil holatiga ko'ra: Yer islohotlari va ijaraga berish tizimining yangilanishi Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlarning qayta ijaraga berishga ruxsat etilishi qarzdorlik holatlarida soddalashtirilgan tartib. Tajriba tariqasida yangi tizim joriy etilmoqda: ijarachilarning mustaqilligi oshirilmoqda, yuqori qo'shilgan qiymatli ekinlarga ustunlik berilmoqda. 2025 bahor va kuz ekish mavsumlarida tajriba hududlarda (keyin kengaytirilishi rejalashtirilgan) yer uchastkalarini auktsion va raqobat asosida taqsimlash tizimi yo'lga qo'yilmoqda. "Qishloq xo'jaligida yer islohotlari loyiha ofisi" va hududiy direksiyalar tashkil etildi. Suv tejash va yashil texnologiyalar Suv tejovchi texnologiyalar damlama sug'orish va boshqalar jadal joriy etilmoqda — 2025-yil birinchi yarmida 547,9 ming gektarda qo'llanilgan, natijada millionlab kub metr suv tejalgan. "Yashil iqtisodiyot" yili doirasida organik dehqonchilik va ekologik toza ishlab chiqarishni rivojlantirish bo'yicha dasturlar kuchaytirilmoqda. Raqamlashtirish va zamonaviy texnologiyalar Prezidentning 2025-yil avgustdagi farmoni (PF-130) bilan zamonaviy texnologiyalarni joriy etish jadallashtirilmoqda. "Agrosanoatni raqamlashtirish markazi" negizida ixtisoslashgan korxona tashkil etilmoqda tadbirkorlar bilan hamkorlikda. Hosildorlikni bashorat qilish, subsidiyalar va kreditlarni yo'naltirish uchun raqamli tahlil tizimlari rivojlantirilmoqda. Subsidiyalar va kreditlashning yangi yondashuvi Imtiyozli kreditlar va subsidiyalar endi bozor talabiga mos ravishda, yetishmovchilik xavfi yuqori mahsulotlarga yo'naltirilmoqda Respublika komissiyasi tomonidan tanlab olinadi.

Paxta va g'alla maydonlarini optimallashtirish davom etmoqda, meva-sabzavot, issiqxona va chorvachilik yo'nalishlariga o'tish rag'batlantirilmoqda. Xalqaro hamkorlik va investitsiyalar Yevropa Ittifoqi 2025-yil dekabrda qo'shimcha 7 mln yevro grant ajratdi jami 20 mln yevro doirasida, qishloq xo'jaligi strategiyasini 2020–2030 amalga oshirish uchun. Jahon banki loyihalari doirasida agro-logistika markazlari, urug'chilik va ko'chat yetishtirish markazlari modernizatsiyasi davom etmoqda. 2025-yil natijalari birinchi yarmi va keyingi oylar bo'yicha dastlabki ma'lumotlar : Qishloq xo'jaligi o'sishi ~4–6,3% oraliqda YAIM tarkibida barqaror o'sish. Oziq-ovqat sanoati 7,2% o'sish ko'rsatdi. Eksport va xorijiy investitsiyalar sezilarli darajada oshdi (jami xorijiy investitsiyalar o'tgan yilga nisbatan 1,3 barobar ko'paygan). Bu islohotlar "O'zbekiston — 2030" strategiyasi va Qishloq xo'jaligini rivojlantirish strategiyasi (2020–2030) doirasida amalga oshirilmoqda. Asosiy maqsad — bozor munosabatlariga o'tish, eksport salohiyatini oshirish, suv va yer resurslarini samarali boshqarish va aholining oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash. Agrosanoat majmui qisqacha ASM yoki Agrosanoat majmuasi — bu qishloq xo'jaligi xom

ashyosini yetishtirishdan tortib, aholining oziq-ovqat va xalq iste'moli tovarlariga bo'lgan ehtiyojlarini ta'minlashgacha bo'lgan o'zaro bog'langan tarmoqlar, korxonalar va faoliyat turlarining yirik majmuasidir. U asosan quyidagi asosiy bo'g'inlardan iborat: Qishloq xo'jaligi (paxtachilik, donchilik, sabzavotchilik, mevasabzavot, chorvachilik va boshqalar) — markaziy o'rin tutadi.

Qishloq xo'jaligiga xizmat ko'rsatuvchi tarmoqlar (traktor va qishloq xo'jaligi texnikalari ishlab chiqarish, o'g'itlar, urug'lar, pestitsidlar, suv ta'minoti va melioratsiya).

Qayta ishlash sanoati oziq-ovqat sanoati, yengil sanoatning paxta va teri mahsulotlarini qayta ishlash tarmoqlari. Saqlash, transport, tayyorlov va savdo tarmoqlari (omborlar, sovutgichlar, logistika, chakana va ulgurji savdo). O'zbekiston iqtisodiyotida agrosanoat majmuasi juda muhim o'rin tutadi. U yalpi ichki mahsulotning taxminan 50% dan ortig'ini, asosiy ishlab chiqarish fondlarining 40% dan ko'prog'ini va band aholining 45% ga yaqinini ta'minlaydi. O'zbekistonda ASM ichida eng katta salmoqqa ega bo'lgan yo'nalish — paxtachilik agrosanoat majmui (PASM). Ikkinchi o'rinda chorvachilik va unga bog'liq qayta ishlash tarmoqlari turadi. Hozirgi vaqtda O'zbekistonda ASMni rivojlantirish bo'yicha muhim islohotlar amalga oshirilmoqda:

Raqamlashtirish

“Raqamli qishloq xo'jaligi” tizimi). “Aqlli qishloq xo'jaligi” texnologiyalari. Nazorat va tartibga solish organlari masalan, Qishloq xo'jaligi vazirligi huzuridagi Agrosanoat majmui ustidan nazorat qilish inspeksiyasi — qisqacha Agroinspeksiya.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Raxmonqulova, N. O. (2025). HUDUDLAR IQTISODIYOTIDAGI MUHIM TARKIBIY O'ZGARISHLAR VA ULARNI BAHOLASH USULLARI (BUXORO VILOYATI MISOLIDA). YANGI RENESSANSDA ILM-FAN TARAQQIYOTI, 1(3), 525-527.
2. Toshov, M. H., & Bobojonova, M. D. (2025). RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH. Modern Science and Research, 4(4), 622-628.
3. Алимова, Ш. А. (2025). РОЛЬ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ В СТИМУЛИРОВАНИИ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА. Modern Science and Research, 4(5), 52-57.
4. Sodiqova, N. (2025). METHODOLOGY FOR DEVELOPING STUDENTS' TECHNICAL THINKING IN ECONOMICS LESSONS. Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations, 1(3), 674-678.
5. Supiyevna, B. M. (2025). FOREIGN EXPERIENCE OF BANK CREDIT IN FINANCIAL SUPPORT OF SMALL BUSINESSES. NEW UZBEKISTAN, NEW JOURNAL OF RESEARCH, 2(9), 715-721.

6. Mahmudovna, Q. G. (2025). Indicators for assessing the competitiveness of educational institutions. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 5(6), 1956-1959.
7. Qayumovna, J. Z., Ne'matovna, R. N., & Azizovna, P. A. FAVORABLE INVESTMENT CLIMATE FORMATION ISSUES FOR ATTRACTING ACTIVE INVESTMENTS. *GWALIOR MANAGEMENT ACADEMY*, 29.
8. Bahodirovich, K. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). RISK REGULATION IN BANKING SYSTEM. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 231-237.
9. Shadiyev, A. X. (2025). IMPROVING THE ORGANIZATIONAL MECHANISM FOR REGIONAL SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT. *SHOKH LIBRARY*.
10. Ikromov, E. (2025). FISCAL POLICY: TOOLS AND CHALLENGES FOR ECONOMIC STABILIZATION. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(4), 287-290.
11. Azimov, B. (2025). INNOVATIVE INFRASTRUCTURE EFFICIENCY ASSESSMENT INDICATORS AND THEIR DEVELOPMENT STAGES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 827-832.
12. Bustanovna, J. Z. (2025). METHODOLOGY FOR ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF AN ORGANIZATION'S MARKETING STRATEGY. *SHOKH LIBRARY*.
13. Naimova, N. (2025). THE CONCEPT OF A MANAGER, THE ESSENCE OF PERSONAL AND PROFESSIONAL CHARACTERISTICS, AND THEIR CLASSIFICATION. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 950-954.
14. Bobojonova, M. (2025). MARKETING IN THE GREEN ECONOMY: STRATEGIES, TRENDS, AND IMPACTS. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 1401-1404.
15. Ibragimov, A. (2025). IMPROVING INVESTMENT AND INNOVATION STRATEGIES IN THE LEATHER AND FUR INDUSTRY. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 938-941.
16. Djurayeva, M. (2025). ADVANCING COMMERCIAL BANKING THROUGH INNOVATIVE APPROACHES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 1125-1128.
17. Umarova, H. (2025). PROCESSES TO IMPROVE LIVING CONDITIONS AND ENSURE EMPLOYMENT OF THE POPULATION IN RURAL AREAS IN UZBEKISTAN. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(3), 213-217.